

Lovforslag nr. L 157. Fremsat den 26. februar 2009 af kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning

(Udvidelse af kredsen af præster der kan modtage sognebåndsløsere)

§ 1

I lov nr. 352 af 6. juni 1991 om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, som ændret ved § 2 i lov nr. 941 af 20. december 1999 og § 1 i lov nr. 47 af 28. januar 2009, foretages følgende ændring:

1. I § 10, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »hvortil medlemmet hører«: »forudsat sognepræsten er medlem af et menighedsråd«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2009.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at udvide kredsen af præster, som medlemmer af folkekirken kan løse sognebånd til. Lovforslaget afgrænser, hvilke præster der fremover kan løses sognebånd til.

Lovforslaget er udarbejdet, som opfølgning på menighedsrådsvalget i november 2008. I forbindelse med forberedelsen af dette valg kunne Kirkeministeriet i modsætning til tidligere konstatere, hvilke præster der havde modtaget sognebåndsløsere, da der forud for valget blev oprettet en elektronisk sognebåndsløserprotokol (SBL-registeret). Kirkeministeriet kunne ved hjælp af protokollen konstatere, at der var ca. 24 præster, der havde modtaget sognebåndsløsere i strid med lovens bestemmelser, idet præsterne ikke var ansat som tjenestemænd.

Så snart det blev konstateret, at en række medlemmer af folkekirken fejlagtigt måtte være af den opfattelse, at de havde løst sognebånd til de pågældende præster, rettede Kirkeministeriet henvendelse til de præster, som havde modtaget sognebåndsløsere, med henblik på at få bragt forholdet i overensstemmelse med gældende ret.

Disse erfaringer har imidlertid henledt Kirkeministeriets opmærksomhed på, at der synes at være et praktisk behov for, at medlemmer af folkekirken kan løse sognebånd til andre præster, end dem der er mulige i henhold til den gældende lov om medlemskab af folkekirken.

Kirkeministeriet finder ikke længere, at det er tidsvarende, at retten til sognebåndsløsning skal være afhængig af præstens ansættelsesform. Det er endvidere ministeriets opfattelse, at det virker uhensigtsmæssigt - og ulogisk for den enkelte sognebåndsløser - at det er præstens ansættelsesforhold, som er afgørende for, om præsten kan modtage sognebåndsløsere.

2. Gældende ret

Med vedtagelsen af lov af 4. april 1855 om løsning af sognebånd fik ethvert medlem af en sognemenig-

hed ret til i det hele at slutte sig til en anden præst end sognets. Oprindeligt var der alene tale om et forhold mellem sognebåndsløseren og vedkommende præst, men ved lov af 10. maj 1912 om menighedsråd blev der åbnet mulighed for, at sognebåndsløsere kunne lade sig opføre på valglisten i de sogne, hvortil de var knyttet gennem sognebånd.

Lov nr. 284 af 30. juni 1922 om sognebåndsløsning og brugen af kirkerne medførte en endelig ophævelse af det i ældre dansk ret hjemlede sognebånd, idet der med loven blev givet personer, der ikke var medlemmer af menigheden, adgang til at få kirkelige handlinger udført af menighedens præst, når denne var villig til at betjene dem, uden at der hertil krævedes samtykke fra vedkommendes egen præst.

De væsentligste af de nugældende bestemmelser om sognebåndsløsning findes i kapitel 4 i lov nr. 352 af 6. juni 1991 om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning med senere ændringer. Af lovens § 10, stk. 1, fremgår, at sognebåndsløsning kan ske ved at slutte sig til sognepræsten for en anden menighed. Der kan således i henhold til bestemmelsens ordlyd ikke løses sognebånd til præster, der er ansat ved stiftelser eller institutioner, eller til valgmenighedspræster. Tilsvarende kan der ikke løses sognebånd til en konstitueret præst, og denne kan heller ikke modtage sognebåndsløsere på den sognepræsts vegne, i hvis stilling denne er konstitueret. Der kan heller ikke i medfør af gældende ret løses sognebånd til overenskomstsatte præster, men kun til tjenestemandsansatte præster. Dette fremgår ikke direkte af ordlyden af § 10, stk. 1, men kan udledes af bemærkningerne til bestemmelsen. Det fremgår således bl.a. heraf, at det ikke anses for nødvendigt eller hensigtsmæssigt at give mulighed for sognebåndsløsning til midlertidige hjælpepræster. Betegnelsen "midlertidig hjælpepræst" benyttes ikke længere, da den i de seneste år er blevet erstattet med den almindelige titulering: "sognepræst". Af Finansministeriets cirkulære nr. 6585 af 4. september 1989 om overenskomst for midlertidige hjælpepræster m.fl. fremgår imidlertid, hvordan en midlertidig hjælpepræst defi-

neres. Det følger således af cirkulæret, at alle overenskomstansatte præster, hvad enten de er fastansatte eller ikke, er omfattet af betegnelsen. Det kan således på denne baggrund udledes, at der i henhold til gældende ret ikke kan løses sognebånd til overenskomstansatte præster, men kun til tjenestemandansatte præster.

3. Lovforslagets udformning

Antallet af sognebåndsløserne er ved menighedsrådsvalget i 2008 opgjort til ca. 29.000. Det er således en relativt lille gruppe af folkekirken medlemmer, som har løst sognebånd til en anden præst end deres lokale sognepræst.

Hele formålet med sognebåndsløsningsinstituttet er, at sognebåndsløsningen etableres som et personligt forhold mellem præsten og sognebåndsløseren begrundet i ønsket om en særlig teologisk forkyndelse. Det er Kirkeministeriets opfattelse, at det er væsentligt, at folkekirken medlemmer har denne ret til at vælge at lade sig betjene af en anden præst end den lokale sognepræst.

Samtidig finder Kirkeministeriet dog ikke, at folkekirken medlemmer skal have en ubegrænset mulighed for at løse sognebånd til alle præster, ligesom alle præster ikke skal have ubegrænset mulighed for at modtage sognebåndsløserne. Ministeriet finder således, at det er af væsentlig betydning, at den pågældende præst har en vis kontinuitet i sin ansættelse. Dette er efter ministeriets opfattelse af praktisk betydning i forbindelse med administrationen af sognebåndsløsningsinstituttet.

Det foreslås derfor, at kredsen af præster, der kan løses sognebånd til, udvides til at omfatte alle præster - uanset om de er tjenestemand- eller overenskomstansatte - hvis deres ansættelsesforhold er af en sådan karakter, at de har sæde i et menighedsråd. Ministeriet finder således, at det fremover er de kriterier, som er fastlagt i § 2, stk. 1, i lov om menighedsråd, som skal være afgørende for, om en præst kan modtage sognebåndsløserne. Det fremgår af § 2, stk. 1, i lov om menighedsråd, at alle tjenestemandansatte præster har sæde i menighedsrådet. Herudover har overenskomstansatte præster sæde i menighedsrådet, hvis ansættelsen i pastoratet har en varighed af et år eller mere.

Den foreslåede ændring af loven vil således betyde, at der fremover ikke kun kan løses sognebånd til tjenestemandansatte sognepræster, men også som noget nyt til overenskomstansatte præster, der er ansat for en periode på et år eller mere.

Forslaget vil i praksis bevirke, at også overenskomstansatte præster med en begrænset lønkvote på fem til ti procent samt de lokalt finansierede præster fremover vil få adgang til at modtage sognebåndsløserne. Det vil betyde, at disse præster kan have sognebåndsløserne i en række sogne.

Derimod vil det fortsat ikke være muligt at løse sognebånd til en konstitueret præst, en ulønnet hjælpepræst eller en præst der er ansat ved stiftelser eller institutioner eller til valgmenighedspræster.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. De administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder, organisationer m.v.: Samtlige biskopper, Landsforeningen af Menighedsråd, Danmarks Provsteforening, Den danske Præsteforening, Finansministeriet, Statsministeriet, Velfærdsministeriet og Selskab for Kirkeret

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1*

Til nr. 1 (§ 10)

Bestemmelsen fastsætter, hvilke præster der kan løses sognebånd til. Det bestemmes således, at der kan løses sognebånd til alle sognepræster, som har sæde i et menighedsråd. Det følger af § 2, stk. 1, i lov om menighedsråd, at de i pastoratet tjenestemandsansatte sognepræster samt de overenskomstansatte præster, hvis ansættelse i pastoratet har en varighed af et år eller mere, har sæde i menighedsrådet. Ændringen med-

fører, at der fremover ikke kun vil være mulighed for at løse sognebånd til tjenestemandsansatte præster, men også til overenskomstansatte sognepræster.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2009.

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale gyldighedsområde.

Bestemmelsen indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov*Gældende formulering**Lovforslaget***§ 1**

I lov nr. 352 af 6. juni 1991 om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, som ændret ved § 2 i lov nr. 941 af 20. december 1999 og § 1 i lov nr. 47 af 28. januar 2009, foretages følgende ændring:

§ 10. Et medlem af folkekirken kan ved sognebåndsløsning slutte sig til sognepræsten for en anden menighed end den, hvortil medlemmet hører. En præst er ikke forpligtet til at modtage en ansøger som sognebåndsløser, såfremt hensynet til denne findes at burde vige for afgørende hensyn til præsten eller dennes menighed.

Stk. 2. En præsts afslag efter stk. 1 kan af medlemmet påklages til biskoppen. Biskoppens afgørelse kan ikke indbringes for Kirkeministeriet.

1. I § 10, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »hvortil medlemmet hører«: »forudsat sognepræsten er medlem af et menighedsråd«

F. t. l. vedr. medlemskab af folkekirken m.v.

Til lovforslag nr. L 157. Skriftlig fremsættelse (26. februar 2009)

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Udvidelse af kredsen af præster der kan modtage sognebåndsløser).

(Lovforslag nr. L 157).

Formålet med lovforslaget er at udvide kredsen af præster, som medlemmer af folkekirken kan løse sognebånd til.

Det følger således af lovforslaget, at kredsen af præster, som der kan løses sognebånd til, udvides til udover de tjenestemandsansatte sognepræster også at omfatte overenskomstansatte sognepræster, hvis ansættelsesforhold er af en sådan karakter, at de har sæde i et menighedsråd, og således opfylder betingelsen herfor i § 2, stk. 1, i lov om menighedsråd. En sådan ændring af loven vil betyde, at der fremover kan løses sognebånd til tjenestemandsansatte sognepræster samt overenskomstansatte præster, der er ansat for en periode på et år eller mere, og således har sæde i et menighedsråd.

Baggrunden for lovforslaget er, at Kirkeministeriet i forbindelse med menighedsrådsvalget i november 2008 i modsætning til tidligere kunne konstatere, hvilke præster der havde modtaget sognebåndsløser, da der forud for valget blev

oprettet en elektronisk sognebåndsløserprotokol (SBL-registeret). Kirkeministeriet kunne ved hjælp af protokollen konstatere, at der var ca. 24 præster, der havde modtaget sognebåndsløser i strid med lovens bestemmelser. Kirkeministeriet måtte derfor inden valgets afholdelse rette henvendelse til disse præster for at få bragt forholdet i overensstemmelse med gældende ret.

Erfaringerne fra valget henledte således Kirkeministeriets opmærksomhed på, at der synes at være et praktisk behov for, at medlemmer af folkekirken kan løse sognebånd til andre præster end det er muligt i henhold til den gældende lov om medlemskab af folkekirken. Kirkeministeriet finder således ikke længere, at det er tidssvarende, at retten til sognebåndsløsning skal være afhængig af præstens ansættelsesform. Det virker u hensigtsmæssigt - og ulogisk for den enkelte sognebåndsløser - at det er præstens ansættelsesforhold, som er afgørende for, om præsten kan modtage sognebåndsløser.

Det er således disse forhold, som danner baggrund for fremsættelsen af lovforslaget.

Det bemærkes at lovforslaget har været i høring, hvor interessenter har haft mulighed for at give deres mening til kende i perioden 18. december 2008 til 13. januar 2009.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de bemærkninger, der ledsager det, skal jeg indstille dette til velvillig behandling i det høje Ting.